

Jubileumstalen til Kjersti Lerseth, rådgiver i Trondheim kommune på jubileumsfesten 3. desember 2016.

Jeg takker så mye for invitasjonen til å komme hit.

En institusjon som jeg identifiserer mye av mitt voksne liv med feirer 40 år. Historien til TSSK oppleves også som en del av min historie.

Hvordan var det egentlig det begynte?

Alle minnene er ikke like sterke, men 70-tallet var ei tid med stort politisk og samfunnsmessig engasjement blant kunstnerne.

Krav og forventninger til samfunnets bruk av kunsten hadde vokst fram gjennom hele etterkrigstiden.

I Norge hadde Statens kunstakademi hatt enevelde som utdanningsinstitusjon siden 1909. Utdanningstilbudet fra starten besto av at elevene arbeidet selvstendig etter levende modell. 2-3 ganger i uken kom professoren for korrigerende og noe anatomiundervisning. Slik gikk det uforandret til langt opp på 60-tallet.

I Trondheim og Bergen hadde det sakte men sikkert blitt bygget opp private kunstskoler, i Trondheim siden 1946. I 1974 gikk Kunstskolen i Trondheim over til fulltids undervisning med rett til støtte fra Statens lånekasse.

Studentene ved alle kunstskolene i landet gikk med i Interesseorganisasjonen for kunstnere under utdanning IFK. Desentralisering av kunstutdanningen, og like rettigheter til støtte fra lånekassen var en hovedsak. Kunstskolen i Trondheim var alene om å opprette et eget galleri i 1975, IFK-galleriet i Kjøpmannsgata. Det eksisterte bare i noen få år, men utrolig gøy var det mens det sto på.

Parallelt med skoleetableringen i Trondheim og Bergen startet den landsomfattende Kunstneraksjonen 74. Utløsende for aksjonen var statens invitasjon til kunstnerne om å gi innspill til en påtenkt stortingsmelding om kunstnerne.

Kunstneraksjonen hadde tre hovedkrav

- 1. Vederlag for bruk av kunst
- 2. Økt bruk av kunst – her kom kravet om 2 % av byggesummen for til kunstnerisk utsmykning.
- 3. Garantert minsteinntekt for kunstnere

Kunstnerne og samfunnet, St.meld. nr. 41 ble lagt fram 9. januar 1976. Mange av kravene ble innført men på langt nær i den målestokken som kunstnerne ønsket.

Forut for dette skjedde det flere ting. Som leder i Norske Grafikere ca. 1972/73 foreslo Anne Breivik bl.a. at spørsmålet om utbygging av kunst- og kultursentra i distriktene skulle tas opp. Dette for å øke arbeidsoppgavene og arbeidsmulighetene for kunstnerne og samtidig være et ledd i den alminnelige økonomiske og kulturelle utbygging av distriktene.

I 1976, samme år som Kunstnersentrene i Trondheim, Bergen og Stavanger opprettes, kommer også Utsmykkingsfondet for offentlige bygg på plass. Og kunstnersentrene får i oppdrag å oppnevne konsulenter og å godkjenne utsmykkingsplanene for ulike utsmykkingsprosjekt.

Ellers er det helt tydelig at distriktsutvikling var en sterk drivkraft både for kunstnere og for politikere. Man ville Osلودominansen til livs og skape levelige vilkår for kunstnere og tilgang til kunst for befolkningen over hele landet.

Sentrene ble etablert som kunstnernes eget formidlingsapparat.

Sentrene skulle spre informasjon om kunstnerne og drive arbeids- og oppdragsformidling. Samtidig skulle de også formidle informasjon om ulike ting som for eksempel skattespørsmål til sine eiere, kunstnerne.

For meg var kunstnersenteret inngangsporten til den profesjonelle tilværelsen som billedkunstner. I 1981 var vi 12 studenter som forlot KIT etter fullførte fire år. Kort tid etter viste senteret 3 gruppeutstillinger der vi alle deltok. Etterpå gikk de som vandreurstillinger til Orkanger og Levanger og også til det nye kunstnersenteret i Molde. En fantastisk start med bratt læringskurve og mange morsomme opplevelser.

Året etter oppsto muligheten til å ta i bruk galleriet i Hornemannsgården til prosjektutstillinger hvor publikum hadde adgang mens utstillingen var under produksjon i galleriet. Ikke mange besøkende, det var jo midt i andre folks ferietid. Men ærlig talt, vi var vel ikke like opptatt av hva senteret skulle være for publikum som hva det skulle være for oss?

Siden den gang har det skjedd mye på kunstmrådet Trondheim.

På utdanningsiden er det både masterstudium og Phd-program.

Trondheim har ikke minst fått mange nye kunstinstitusjoner. Nå er hele spekteret fra museer til kunstnerstyrte gallerier på plass. Og formidling av kunst skjer i dag også på en digital arena. Byen har også fått mange flere kunstnere.

TSSK har også endret seg etter som årene har gått.

- Organisasjonen har blitt mer ryddig
- Bevisstheten om institusjonens ansvar og rolle i forhold til de andre formidlingsarenaene for visuell kunst har økt
- Strategier og fokusområder har blitt tydeligere.
- Samarbeidet med TSSK var viktig under utviklingen av kommunens modell for kunst i offentlig rom.

Den regionale Strategien for kunst i off rom vil være et viktig redskap for utviklingen av TSSK som kompetansesenter og ressurs både regionalt og på sikt også nasjonalt.

Målet med strategien er at i 2020 skal vurdering og utvikling av kunst i offentlig rom være en naturlig del av all by- og tettstedsutvikling i Trøndelag, og regionen skal være toneangivende nasjonalt både når det gjelder kunnskap, formidling og utvikling av området.

For at Trondheimsmodellen skal kunne utvikles videre må både senteret og Trondheim kommune ta en mer aktiv rolle i forhold til resten av regionen.

Her er TSSK avhengig av at regionen ser at det er viktig å bruke senterets kompetanse.

Det betyr også at TSSK må markedsføre hvilke tjenester senteret skal bli gode på.

Det som er sikkert er at Trondheim kommune vil være med sammen med senteret i arbeidet framover.

At senteret også nå tar et tydeligere grep om formidlingen både det som gjelder kunst i offentlig rom og formidling knyttet til noen av utstillingene slutter på en måte sirkelen som omgir helheten.

Nye grep er tatt med formidlingen av Lars Ramberg sitt verk Kapitalistischer Realismus 2015, med 22. juli-monumentet og kunsten på Brattøra. Målgruppene er for en stor del barn og unge men et samarbeid med Visit Trondheim er også under utvikling om byvandring med kunst i offentlig rom som tema og som kan selges til turistskip og hoteller.

Dette betyr at senteret må utvikle en kompetanse som de ikke har hatt kapasitet til tidligere. Og her kan dere virkelig fylle en nisje som naturlig ikke ligger til andre kunstinstitusjoner i Trondheim.

Dermed har vi å gjøre med en samfunnsaktør som både er en viktig redskap for kunstnerne i regionen men som også har potensialet for å bli viktig for et langt større publikum i årene som kommer.

Til sist vil jeg bare informere om at den politiske interessen for kunst i offentlig rom er stor. I sentrum-venstrepartienes flertallsforslag til kommunebudsjettet for 2017 poengteres det at ordningen har vært en stor suksess for byen og for kunstneriske arbeidsoppdrag, og skal videreføres.

Jeg vil takke styret og de ansatte for stor innsats og solid arbeid og jeg vil ønske dere og alle dere eierne hjertelig til lykke med dagen, og hjertelig til lykke med de neste 40 årene!

Kjersti Lerseth
rådgiver
Trondheim kommune